

Raak elkaar niet kwijt

Rosanne Hertzberger

‘Denk eens aan een buitenlander op zijn tijd. Voor de aardigheid.’ [Zo klonk](#) de SIRE-reclame van 1974, tegen xenofobie. Een halve eeuw later is de asiëdiscussie dusdanig verzuurd dat de recentste SIRE-reclame niet meer gaat over aardig doen tegen de buitenlander maar over aardig blijven doen tegen je geliefden. ‘Het zijn gewoon gelukszoekers’, roept vader tegen dochter in de radioreclame van 2026. Moraal van het verhaal: Ben je nu een discussie aan het winnen? Of elkaar aan het verliezen?

SIRE raakt aan iets wezenlijks. Ik vrees dat we elkaar inderdaad verliezen. De column van *Trouw*-schrijver Sylvain Ephimenco [ging bijvoorbeeld verloren](#). Hij is een van de weinige collega’s van wie je echt benieuwd was wat hij van de dingen vond, waar je even voor op het puntje van je stoel ging zitten. Hij stopte nadat *Trouw* het nodig vond [excuses te maken](#) voor een [column](#) waarin hij het watertekort, het tekort aan aansluitingen op het elektriciteitsnet en het woningtekort aan migratie koppelde.

Want de tekorten aan elektriciteit, water en woning kwamen niet door migratie vond een [lezer](#), de [Ombudsman](#) en de hoofdredactie. Het watertekort kwam door het neoliberalisme, klimaatverandering, vervuiling of wanbeleid. En daarom kreeg hij van de feitscheidsrechter een rode kaart.

Wat mij betreft onterecht. Bevolkingstoename is wel degelijk een van de oorzaken van de grotere vraag naar water, energie en huizen. Zegt het [RIVM](#), zegt [VNO-NCW](#), zegt [de Rijksoverheid](#). De [staatscommissie Demografische ontwikkeling](#) schrijft letterlijk dat de precieze gevolgen van demografische ontwikkelingen voor energie- en watergebruik onzeker zijn, maar: „De uitdagingen zullen met een grotere bevolking en bij het huidige gebruiksniveau dan ook groter worden”. En die bevolkingstoename is al meer dan tien jaar louter het gevolg van migratie.

Vooropgesteld: ik snap waarom het een onprettige column is. Het is ook niet mijn smaak om de vreemdeling, een machteloze, de schuld te geven van onze problemen. Maar het staat ieder vrij om binnen de kaders van de waarheid zelf een andere nadruk te leggen. Er zijn mensen die het woningtekort vooral wijten aan echtscheidingen, en echtscheidingen weer aan feminisme of ontkerkelijking. De vrouw en de atheïst krijgt de schuld. Van mij mag het allemaal. Nee, het moet. Ik wil al die stemmen lezen en begrijpen.

We zijn elkaar aan het verliezen. In het publieke debat wordt niet met cobra’s gesmeten zoals in Loosdrecht en ook niet met krachttermen zoals in de SIRE-reclame of bedreigingen zoals tegen politici, maar met feiten. Dat is ook een vorm van escalatie. Intellectuele armoede bovendien. Een diep-ideologisch vraagstuk als migratie wordt platgeslagen tot de vraag wiens cijfers kloppen.

Ook de postmoderne mens zou je toch gewoon moeten dwingen om één keer naar het achterliggende vraagstuk te kijken

Ik verkeerde in de veronderstelling dat het tijdperk waarin het alleen ging over nieuws versus nepnieuws, alternatieve feiten, op zijn retour was. Dat mensen dat trucje zouden gaan doorzien, dat: ‘jij met je emotie, ik houd het bij de feiten’. Ik dacht dat we zo langzamerhand met schaamte en verbijstering zouden terugkijken op de waanzin van tien jaar geleden waar de verkiezing van Trump en Brexit werd geweten aan kiezers die de verkeerde informatie voorgeschoteld hadden gekregen. Het geloof dat mensen wél zouden vaccineren als er geen sociale media waren. Dat als al die mensen gewoon dezelfde artikelen, dezelfde krant, dezelfde informatie als wij hadden gelezen dat ze dan wel het correcte gedrag hadden vertoond en het juiste hadden gestemd. Kortom, dat onze verschillen van inzicht berustten op een misverstand.

Maar nee, de column van Ephimenco wordt pootje gehaakt niet op zijn insteek maar op de feiten. Er zijn weinig onderwerpen waar dat zo’n ondergeschikte rol zou moeten spelen als bij migratie. Ook de postmoderne mens die bij gebrek aan nieuw moreel kader zich wanhopig probeert vast te klampen aan de overgebleven splinters wetenschappelijke waarheid, zou je toch gewoon moeten dwingen om één keer naar het achterliggende vraagstuk te kijken: Niet alleen maar hoeveel, maar hoeveel is veel? Hoe ver strekt de medemenselijkheid? Hoe groot is de draagkracht van een samenleving voor hulpbehoevende mensen met een volstrekt andere taal en cultuur die hier aankloppen voor onderdak? Zijn wij hen allen iets verschuldigd? En zo niet wat is binnen de grenzen van de beschaving geoorloofd om die mensen die naar huis moeten buiten de deur te houden of terug te sturen?

Laat ik dan de moraliserende SIRE-toon maar aannemen. Laten we toch één keer, ik smeed u, als volwassen mensen een iets diepgravender gesprek voeren over de oorsprong van onze verschillen in opvatting. Kijk niet naar je tabellen, maar kijk met interesse naar elkaar. Naar elkaars grotere mens- en wereldbeeld. Want ik denk dat dat de enige manier is om elkaar niet te verliezen.

En nee, ik heb helemaal niets om dat te onderbouwen.